

СПАС ГЕРГОВ КУРИОЗНОТО И СМЕШНОТО

chitanka.info

Срещали ли сте човече, който изпитва удоволствие да му се смеят? Обзала гам се — не сте!

Но ето ви едно изключение.

Габровецът другите разсмива, и дори себе си осмива. Той сам съчинява шеги по свой адрес.

А това е вече куриоз, който като че ли го прави още по-смешен.

Пословично пестелив, той без треперене на пръстите отбройва грошове, за да печата на различни езици и разпространява анекдоти за себе си.

Това е също куриоз.

А защо да не подозирате и тук някаква сметка? Анекдотите разнасят името му по цялата земя. Народите са любопитни — като жените и децата. „Я да надзърнем и ние — ще кажат мнозина по света — в магазина на този прославен търговец. Може би и за нас нещо изгодно ще се намери!“ От тогова левче, от оногова две — ето ти състояние! Любопитството плаща анекдотите. Пък и в кесията по нещо може да прибави.

Къде се роди и как израсна този своеобразен българин, мисълта за който винаги разтяга лицето ни в усмивка и който често ни кара да се захласваме пред неговото остроумие?

Смеем му се всички, а всъщност той е по-сериозен от нас.

Мислим го за скъперник, а той е само по-пресметлив и по-разумен от нас.

Изпитваме чувството, че го задушава недоимък, а той може да ни изненада с богатствата си.

Струва ни се дребно съществуване, а в действителност е истински герой.

Това е герой, израснал в разпръснатите из дебрите на Балкана селски колиби. Планинският въздух, южното слънце са му придали здравина на мишите и сила на духа, за да се бори през вековете срещу безплодието на земната твърд. Той е трябало да коси сено за добитъка и да зида къщи от камък. Трябало е да подчини дървото на ръката си, за да изгответя от него гаванка или каруца, за да изтегля от дърворезбата по тавана лъчите на слънцето или да направи тъкачен стан. Той е уловил енергията на реките и почти пръв в страната, тънеша някога в османско робство, задвижил колелата на зараждащата се българска промишленост. Не друг, а ковачът планински колибар Рачо основал

Габрово. И на този град било съдено сам да стане ковачница на техническия и стопанския напредък, да се превърне в индустриско сърце на възраждаща се България.

Но манифактура и промишленост без търговия няма. Предприемчивият българин от габровските колиби тръгва из османската империя, за да продава своите гаванки, своите ножове и други метални изделия, своите шаяци и гайтани. Османската империя му се видяла тясна и започнал да снове из Влашко и Молдавия, в Русия и Австро-Унгария.

Животът насажда у занаятчията, у дребния манифактурист и търговец уважение към припеченото и изключителна пестеливост. Съзнанието за пестене прераства в принцип на поведение, а поведението в характер.

Този характер остава живав, неизменен даже когато еснафът е станал богаташ. И тъкмо несъответствието между крайната пресметливост и порасналите възможности за живееене на по-широка основа дава заряда на многобройните габровски шеги. Създавани от безименен автор, в това число и от самите габровци, тези шеги, тези битови анекдоти дават съдържанието на един колкото богат, толкова и привлекателен фолклор.

Героят габровец се ражда в живота, за да премине в народното творчество и да заживее самостоятелно, с безсмъртието на изкуството.

Този герой е свидлив, но не скъперник. Най-важно за него в живота е: нищо излишно! А „който се е отказал от излишества — писа немският философ Кант, — той се е избавил от лишения“.

Габровеца е сметкаджия, но не egoист. Известният габровски богаташ дядо Миньо Попа, който много години е „ял само фасул“, за да икономисва, подарил през 1912 г. четиридесет хиляди лева — значителна за времето сума — за доизграждане на градското читалище.

Габровеца е хитър, но винаги благороден.

Град Габрово отдавна е надживял времето на дребните занаятчии и търговци, на малките и големите индустриски. Произведенията на неговата модерна социалистическа промишленост, неговите платове и обувки, неговите стругове, електрокари и електронноизчислителни машини сега стигат до всички континенти. В този успех дишат дълбоките, живите традиции на миналото, пресметливостта,

находчивостта и предприемчивостта на някогашните и на сегашните габровци. Ето защо шегите за дедите не обиждат, а ласкаят внуците. Затова те и с охота ги разказват на близки и далечни приятели.

Смешното в габровските анекdotи идва не от двусмислието на словото или на действието, характерно за обикновения виц. То се ражда от остроумието на една пословично тънка пресметливост.

„Тънката сметка“ всякоа и във всичко кара габровците да „режат опашките на котките“, за да не изстиват зиме стаите при честото и бавно тяхно излизане и влизане през вратата, да „спират нощем часовниците си“, за да не се изхабяват напразно, да „погребват покойниците прави“, за да не се губи земя. Тя ги кара да „цепят косъма“ и дори да „стрижат яйцето“…

„Хуморът — казваще знаменитият български карикатурист и хуморист професор Илия Бешков — е достъпен и понятен всекому. За смеха са необходими поне двама души. Никой, освен лудия, не се смее насаме. Хуморът е истинско обществено кръвообращение...“ И още: „Когато един народ не е създал хумор, той не е подсигурил правото си на съществуване“.

Българският народ, надарен с богата душевност, със слънчев характер и много оптимизъм, е създал наистина чудесен хумор. Този хумор разсмива и пречиства душата на всеки, който се докосне до неговата освежителна и възродителна струя.

Но впрочем, драги читатели, запознайте се, сприятелете се с габровци! Почекрпете, вземете от техния чист, добродушен, жизнерадостен смях. Те са си направили сметка: това никак не ще ги ощети. Само габровци умеят да дават, без да губят. Това е пак куриоз. И лесно обясним. Защото огънят не угасва, ако от него друг огън се запали.

Нека топлината на заразителния габровски смях сгрява всички — в близки и далечни земи!

Габровци обичат хората. Влюбени са в живота и в света. Затова се и смеят.

Посмейте се и вие заедно с тях!

Спас Гергов

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.